

שיטות מחקר

פרק 9 - שאלות מסכימות

תוכן העניינים

1. שאלות מסכימות

שאלות מסכימות:

שאלות מסכימות:

תרגול:

- 1)** בקורס למדנו שני מושגים:
דגימה מקרית של נבדקים למחקר והקצתה מקרית של נבדקים לקבוצות
המחקר השונות.
א. הסבר בקצרה כל אחד מן המושגים.
ב. האם קיום האחד מחייב את קיומו של השני? הסבר.
ג. לאיזה מסווגי תוקף הממצאים מסיימת הדגימה המקרית? ההקצתה
המקרית? הסבר.
- 2)** חוקר שיער כי רמת הקרבה הפיזית של האם לילד משפיעה על התפתחותו ועל
כמויות עצzuvio. החוקר דגם באופן מקרי 200 אימוחות שיש להן ילד אחד בגיל שלוש, והן
נשואות ארבע שנים. מספר השעות שהאם עובדת מחוץ לבית נתබל
באמצעות שאלת ישירה שנשאלה האם ("כמה שעות בשבוע את עובדת מחוץ
לביתך?"). כדי למדוד את כמות הצעזועים שישليلד התבקשה האם לדרוג את
כמויות הצעזועים על סולם שבין 1 (מעט) ל-5 (הרביה). מספר המילים שהילד
יודע נמדד באמצעות מבחן סטנדרטי ומקובל שהעביר החוקר.
החוקר חילק את האימהות ל-4 קבוצות לפי מספר השעות שהן עובדות
מחוץ לבית:
1. לא עובדת מחוץ לבית.
2. עד 15 שעות בשבוע.
3. מ-16 עד 30 שעות בשבוע.
4. +31.
א. מהם המשתנים התאורטיים והתצפיתיים?
ב. הצג בצורה סכמטית את מערך המחקר וציין במילים מה מבטאים
הסימנים השונים.
ג. האם מערך המחקר שלעיל נתון לאיומים של ברירה? של מדידה? הסבר.
ד. החוקר דגם למחקרו רק סוג מסוים של נבדקות.
ה. איזה סוג? ציין בלבד.
ii. כיצד קראנו לטכניקה זו במנחים של שליטה על שונות? ציין בלבד.
iii. האם לעובדה זו יכולה להיות השפעה על התקפים השונים? הסבר.

- ה. החוקר יכול היה לבחור דרך אחרת כדי לשלוט בשונות של המשתנים שצויינט בסעיף הקודם. ציין מהי והדגים אותה בקצרה באמצעות אחד המשתנים הללו.
- ו. מדידת כמהות הצעוצועים בדרך שתוארכה עלולה לגרום להטיה עקב רצון הנבדקת להרשים את החוקר. הסבר בקצרה דרך דרך אחת שבאמצעותה אפשר יהיה לצמצם הטיה זו.

- (3) קיזלר ובראל (1970) ערכו ניסוי על מנת לבדוק את ההנחה שניסיונות החיזור של גברים קשורים להערכת העצמאות שלהם.
- השערת המחקר של hon הייתה: גברים שהעריכתם העצמאות גבוהה יטו לחזור יותר אחרי בחורה מוגברים שהעריכתם העצמאות נמוכה.
- במחקר שהוצע כ"מבחן אישיות" הוזמנו סטודנטים למעבדה, כל אחד בנפרד וקיבלו אחד משני תנאים ניסוי באופן מקרי:
- בקבוצה אחת למדו הנחקרים מחוקר א' כי "ביצועם היה מעולה וכי הם מאוד אינטלקנטיביים". בדרך זו ניסו החוקרים להעלות באופן מלאכותי את ערכו העצמי של הגבר.
- בקבוצה השנייה נאמר לנחקרים על ידי אותו חוקר לאחר השלמת המבחן כי הם "ילדותיים, לא בשלים וביצועם כושלי" על מנת לגרום להם לחוש שערכם העצמי מועט.
- בתום חלקו הראשון של הניסוי הציע חוקר א' לנבדקים לצאת להפסקת קפה עם חוקר ב', אשר לא ידע לאיזה קבוצה שייך הנחקר.
- כאשר הגיעו לבית הקפה גילתה חוקר ב' לנחקר כי הוא מכיר נערה שישבה ליד אחד מהשולחןות. הנערה הייתה שחיקנית ששיתפה פעולה עם עורכי המחקר אך גם היא לא ידעה לאיזה קבוצת ניסוי שייך הנחקר. החוקר הציג את הנחקר לנערה והם התיאשבו לידי. לאחר כמה דקות התנצל החוקר ואמר כי הוא נאלץ לצאת לכמה דקות. הנערה החלה לשוחח בחביבות עם הנבדק.
- חוקר ג' ישיב בקרבת מקום צפה בהתנהגותו הרומנטית של הגבר. גם הוא מבלי לדעת לאיזו קבוצה מסוימית הנבדק.
- הנבדק קיבל ניקוד שונה אם הזמין את הנערה לפגישה נוספת (5), שאל למקומות מגורייה (4), ביקש את מספר הטלפון שלו (3), הציע לה חטייף (2) או התעלם ואמר כי עליו לשוב למעבדה (1). כשהנבדק שב למעבדה הוא נשאל על ידי חוקר ב' עד כמה לדעתו ניסה לחזור אחר הנערה בסולם בן 5 דרגות 1 = כלל לא ועד 5 = מאוד.
- א. מהם המשתנים התייאורטיים והתצפיטיים וערכיהם?
- ב. תאר סכמטית את מערך המחקר.
- ג. מהי השיטה המרכזית בה השתמשו העורכות על מנת להתגבר על הטויות מצד הנסיין?
- ד. מahan שלושת השיטות שינקטו החוקרות על מנת להתגבר על הטויות מצד הנבדק?

- ה. חוקר אחר טוען כי ההבדלים בין הקבוצות לא נבעו מהערך העצמי אלא מהבדלים במצב הרוח. האם זהה טענה של ארטיפקט או של קונפאונדינג?
1. הנח בנוספַּח כי בתום הניסוי נדרשו הנבדקים למלא שאלון ערך עצמי, בעל 20 פריטים, כאשר 10 מנוסחים כך שהסכום עימם מעידה על ערך עצמי גבוה, 5 מנוסחים בכיוון הפוך ו-5 פריטים סטמיים. עבור כל פריט על הנבדק היה לדרג מ-1 = לא מסכימים עד 5 = מסכימים בהחלט וחושב ציון מסכם לכל נבדק.
 2. מה ציון המינימום ומהו ציון המקסימום?
 3. לצורך מה נעשתה הבדיקה ומהו שמה?
 4. מה תהיה תוצאה רצiosa ולא רצiosa? נמק.
 5. האם זה מודד תגבורתי? הסבר.
 6. חשב ציונים של שלושה נבדקים:
 1. נבדק שיש לו נטיית הסכמה.
 2. נבדק בעל נטיית הרציות.
 3. נבדק שנמנע מלהביע עמדת.
- ז. בבדיקה מאוחרת יותר גילתה אחת החוקרות שבקבוצה אחת היו בממוצע גברים תחרותיים יותר מאשר בקבוצה השנייה, על פי שאלון סוציאומטרי שהתקבל מחבריהם. האם זהה טענה של ארטיפקט או של קונפאונדינג? נמק.
- ח. החוקרת חישבה ומצאה α קרונבך של 0.89 לדירוגי החוקר. על איזה תוקף הממצאים משפיעה עובדה זו וכייד? נמק תשובהך.
- ט. החוקר ב' טוען כי העבודה שהמחקר כלל רק גברים פוגעת בתוקף חיוני, האם אתה מסכימים או לא? נמק.
- י. האם אתה רואה בעיות אתניות במחקר הנוכחי והאם נקטו בפעולות כדי לפטור אותן?

- (4) חוקר בנה מבחן שטחתו לאתר את המתאים לקורס קצינים מתוך קבוצת מועמדים. קבוצה של 90 מועמדים נבחנה ב מבחן הקבלה במבוקרי הקצונה שערכו. כל המועמדים התקבלו לקורס בלי קשר להישגיהם ב מבחן. בתום הקורס נבחנו, בין השאר, הקשר בין ההצלחה ב מבחן להצלחה בקורס קצינים. הממוצע ב מבחן של העוברים את הקורס היה 85 ואילו הממוצע ב מבחן של הנכשלים בקורס היה 60. הבדל זה היה מובהק.
- א. אייזה סוג של בדיקת תוקף נעשתה?
 - ב. מה תוכל לומר על תוקפו של מבחן הקבלה? נמק.
 - ג. הנח כי בבדיקה מתוך רישומי משרד החינוך נמצא כי מרבית מתוך 90 הנבדקים היו בוגרי תיקון עיווני והמחצית השניים בוגרי תיקון מקצוע. הוא שיער כי בוגרי תיקון עיווני מתאימים יותר למקצועה מבוגרי תיקון מקצועי. בבדיקה ההבדל בין שתי קבוצות אלו ב מידת ההצלחה ב מבחן

- הקבלה, אכן נמצא כי בוגרי תיקון עיוני היו בעלי ציונים גבוהים יותר מבוגרי תיקון מקצועית.
- i. האם זהה בדיקת תוקף או מהימנות? הסבר במונחי שיטות ותכונות.
- ii. מה אפשר לומר על טיבו של המבחן? הסבר.
- iii. האם חלוקה לקבוצות היא מדוודת תגובתי או לא? נמק תשובהך.
- ד. בנוסף למבחן הקבלה, שני פסיכולוגים קליניים מומחחים דירגו בנפרד את המועמדים על פי סולם בעל 3 דרגות:
1. מועמדים שנשפטו כבעלי סיכון גבוה להצלחה.
 2. מועמדים שנפשו כבעלי סיכון בינוני להצלחה.
 3. מועמדים שנשפטו כבעלי סיכון נמוך להצלחה.
- ה. כיצד הייתה בודק את מהימנות הערכת הפסיכולוגים? הסבר.
- ii. אחד הפסיכולוגים חישב מתחם בין הדירוגים לצינוי מבחן הקבלה ומצא מתחם של 0.65-. איזו בדיקה נעשתה?
- iii. מה אומרת התוצאה בסעיף ii על טיב הדירוגים?
(הנח כי המבחן מהימן ותקף).
- ה. החוקרים העבירו באמצעות קורס הקצינים עם נוספת את מבחן הקבלה לכל המועמדים (הנח כי טרם נשרו מועמדים). הם גילו להפתעתם כי היה פער של עשר נקודות בין ממוצע הציונים במיון הראשון לטובת ממוצע הציונים במיון השני.
- i. איזה סוג של מהימנות הייתה מציע לחוקר לחשב?
- ii. עוזר המחקר הסיק כי מהימנות המבחן נמוכה.
האם אתה מסכים? נמק.
- iii. בבדיקה קפדינית יותר התגלה שככל נבדק העלה את ציונו בעשר נקודות יותר מאשר במיון הראשון. מה יהיה ערכו (המספר) של מועד המהימנות? נמק.
- iv. לאור התוצאות בסעיף iii, איזה אחוז שונות הציונים אפשר ליחס לגורמים הקשורים בזמן? הסבר בקצרה.
- v. לאור התוצאות בסעיף iii, איזה אחוז שונות הציונים אפשר ליחס לגורמים הקשורים במרחב? הסבר.

- 5) חלק מסקר אינטרנט העוסק בעמדות של ערונאים מבוגרים בארץ כלפי החיים בקיבוץ, נשאלת השאלה הבאה:
"יש אנשים הטוענים שסוגנון החיים בקיבוץ הוא מיושן ואני יכול להתקיים לאורך זמנו. האם אתה מסכים או לא מסכים עם טענה זו?"
- א – מסכים מאוד.
- ב – מסכים.
- ג – איינני מסכים.
- ד – זה אינו סוגנון חיים מיושן.
- א. מהן שלוש הבעיות הבולטות בניסוח השאלה?

- ב. מהו שתי הביעות הבולטות בניסוח התשובה?
- ג. בהנחה כי נמצא ש-80% מהמרואיניים היו גברים :
- .i. מבין שלושת המקורות לטעות "היעדר תצפית", מהו סוג הטעות שבא לידי ביטוי בעובדה זו? נמק.
 - .ii. איזה תוקף לדעתך עלול להיגע ובאיזה תנאי? הסבר בקצרה.
 - .iii. הנה כי נשים מחזיקות בעמדות חיוביות יותר כלפי החיים בקיובץ לעומת גברים ונמצא במדגם כי 25% היו בעלי עמדות חיוביות. אם רוצחים לבצע תיקון לאחיזו בעלי העמדות החיוביות באוכלוסייה, האם צריך להגדיל או להקטין את האחיזה שהתקבלה במדגם?
- ד. הנה כי הסקר הועבר למדגם אחר של אנשים לאחר שנה.
- ו. ציין מ בין 3 מערכיו הסקר, איזה מערך נעשה בו שימוש?
- ii. הניחו כי נמצא עדשה שלילית יותר כלפי סגנון החיים בקיובץ בבדיקה השנייה. באיזה תנאי יכול להסביר החוקר שהייתה הרעה כלפי החיים בקיובץ? נמק.
- ה. ציין מקור לטעות תצפית שצומצמה ומקור לטעות תצפית בולטת בסקר מסווג זה.
- ו. מבין שתי מטרות הסקר, למה נועד הסקר הנוכחי?
- ז. האם יש מקום לבדוק את תוקף התוכן של הסקר? הסבר בקצרה.
- 6) החוקר ביקש לבדוק את עמדות הציבור כלפי מתנחלים כמו גם את ההבדל בין המינים בנושא זה.
- החוקר דגם 200 נבדקים בשכבות לפי מגדר ושלח בדואר את השאלונים.
- א. חלק מהסקר נבנה שאلون בעל 20 פריטים עם שתי תשבות: "MSCIM" ו"לא MSCIM". 10 פריטים נסחו כך שבחירה ב-"MSCIM" מעידה על עמדה חיובית כלפי מתנחלים. 5 פריטים נסחו כך שבחירה ב-"לא MSCIM" מעידה על עמדה חיובית כלפי מתנחלים. 5 פריטים היו פריטי סרק. החוקר בנה אינדקס לשאלון שהיה מספר התשובות שהבחן ענה המשיב תשובה המעידה על עמדה חיובית כלפי מתנחלים.
- .i. מה יהיו ציוני המינימום וציוני המקסימום באינדקס?
 - .ii. מה יהיה ציונו באינדקס של משיב שיש לו הטйти הסכמה?
 - .iii. השאלה נבנה על מנת להתגבר על שתי הטויות מרכזיות מצד המרויאין. ציין מהן והסביר מהי הדרך שננקטה על מנת לפטור אותן.
- ב. בעבר חודש התקבלו חוזה 80 מהשאלונים (מתוך 200 השאלונים שנשלחו).
- ו. איזה מבין סוג טיעויות "היעדר תצפית" נקרוatan טעות זו ואיך נקרואים הנבדקים שענו לשאלון? הסבר.
- ii. האם עובדה זו עלולה ליצור הטיה? הסבר.
- ג. במגמה לבחון האם תשובות הנבדק תלויות במגדר המרויאין, נערכן ניסוי נוסף : 50 מרואיניים אומנו לראיין פנים מול פנים בנושא המתנחלים.

- מדגם של מראיןאים חולק מקרית לשניים. כך שמחצית מהמרואיןאים קיבלו מראין והמחצית השנייה קיבלו מראינת.
- i. חוקר אחר טוען כי מערך המחקר הוא מתאם כיון שימושו בשנתה מגדר הוא משתנה ייחוס. האם אתה מסכים לטענותו? הסבר.
- ii. חוקר ב' הסביר שນוצרה הטיה שמקורה בחוקר (מגדר החוקר) שכיוון שיצרה הבדלים בין הקבוצות, הכניסה שונות שיטית טעונית. האם אתה מסכים? נמק.
- ד. במסגרת הסקר נשאלת, בין השאר, השאלה הבאה: לפניך סיבות אחדות המסבירות מדוע מתחלים בוחרים לגור בשטחים. דרג כל אחת על סולם שבין 1 (לא משמעותית כלל) ל-5 (משמעותית ביותר):

.1. מטעמים אידיאולוגיים	5	4	3	2	1
.2. מטעמים דתיים	5	4	3	2	1
.3. מסיבות לאומיות	5	4	3	2	1
.4. מסיבות כלכליות	5	4	3	2	1
.5. הרצון לחיות בטבע	5	4	3	2	1
.6. לא יודע כי אני לא מתנהל	5	4	3	2	1

- i. האם מערכת השאלות עונה על הקריטריונים של זרות, מיצוי ורלונטיות?
- ii. מהו סוג השאלות? (פתוחות / סגורות, ישירות / השלכה).
- iii. סולם התשובות עלול להוביל להטיה מצד המראין. ציין שמה והצע פתרון.
- iv. נבדק ההבדל בין מוצא עדתי (אשכנזי/מזרחי) לבין התפלגות התשובות לשאלת זו ונמצא כי בשני המוצאים, הדירוג לשיבת 1 היה גבוה מהדירוג לשיבת 5. האם ניתן להסיק כי מושיע על עמדת הציבור כלפי מתחלים?
- v. נמצא כי מהימנות בעקבות פניםית של השאלון היא 0.3. עוזר המחקר טוען כי אין טעם לבנות אינדקס ליקרט לשאלון זה. האם אתה מסכים עם טענותו? הסבר בקצרה.
- vi. עוזר המחקר ערך מהימנות בין שופטים לשאלון וקיבל מתאם מושלם. הוא טוען כי מדובר זה סותר את הממצא מהסעיף הקודם. האם אתה מסכים לטענותו? נמק.
- vii. הסבר אם היה צורך לחשב את מקדם המהימנות שחושב בסעיף הקודם.
- viii. האם ניתן לטעון כי העבודה ששאלון זה כל מספר פרטיים (ולא פרטי אחד) הוא דוגמא ליישום עיקרונו האופרציונאליזם המרובה? הסבר.

- 7) חוקר טוען כי טקסט לימודי הכלל איוורים הקשורים לטקסט משפר את מידת החומר. לשם כך הוכיח טקסט על חלומות של בעלי חיים באורך שני עמודים בשלוש גרסאות:
- גרסה א' – הכילה רק טקסט כתוב בשני עמודים.
- גרסה ב' – הכילה אותו טקסט אך בצד שמאל שני איוורים הקשורים לטקסט, אך שאים מנסים להבהיר את הרעיון (למשל, שפן ישן).
- גרסה ג' – הכילה אותו טקסט אך בלבד שני איוורים המנסים להבהיר את הרעיון מהכתוב (למשל, להדגמת הרעיון שהחלה הוא מילוי משאלה, צויר שפן שהוא אוכל גזר).
- נדגמו 150 נבדקים תלמידי פסיכולוגיה, שנה ראשונה ללימודיו תואר ראשון יוקרתי בארה"ב.
- הנבדקים רוכזו באותו חדר והחוקר ערבות את דפי הניסוי וחילק אותם לנבדקים. הנבדקים נתקשו ללמידה את הנושא במשך חצי שעה ונאמר להם שיאנו שאלות על מה שלמדו. בתום מחצית שעת הלימוד, נלקח מהם החומר והם קיבלו שאלון כולל 10 שאלות סגורות על החומר הנלמד. ניתוח הממצאים העלה כי הישגים של תלמידי קבוצה ג' היו הטוביים ביותר במעט, אחר לכך הישגי קבוצה ב' והישגים של קבוצה א' היו הנמוכים ביותר. כל ההבדלים שהתקבלו היו מובהקים. לא נמצא הבדלים בסטיות התקן בכל אחת מהקבוצות.
- א. מהו המשנה הב'ית והתלויה התיאורטיים, התוצאותיים וערכיהם?
- ב. תאר סכמטית את מערך המחקר.
- ג. חוקר ב' טוען כי המשנה הבלתי תלוי השפעה על התלויה דרך עומס נפשי. נבדקים שנחשפו לטקסט לימודי עם איוורים הקשורים לטקסט חשו פחות עומס נפשי מນבדקים אחרים, דבר אשר השפעה לטובה על הישגים ב厰בחן.
- ה. מהו הטיעון הסיבתי המוצע על פי חוקר ב' (מבין סכמות הקשר שנלמדו)?
- ii. הנה כי החוקר שאל על העומס הנפשי של כל תלמיד ולא נמצא הבדל בין שלושת תנאי הניסוי בתיחסו העומס שנחווותה. האם הממצא מהו אישוש להסביר הסיבתי בסעיף הקודם? נמק.
- ד. חוקר ג' טוען כי אם הטקסט היה בנושא מופשט ולא על בעלי חיים, לא היה מתאפשר הבדל בין הקבוצות. כמשמעותם בעלי חיים, אנשים נוטים לדמיין בראשם את צורתם ולכך הצירורים מסוימים בהבנת הטקסט.
- ה. באיזה איום מדובר ועל איזה תוקף מערערת טענה זו?
- ii. כיצד הייתה מציע לבדוק את טענת החוקר?
- ה. המחקר שהتبצע הגדיל את תוקף המסקנה הסטטיסטית על ידי הקטנת שני איוומים.
- ו. ציין שמות של שני האיוומים.
- ii. הסבר באיזה דרך הקטין החוקר כל איום.
- ו. אילו לכל קבוצה היה ניתן טקסט לימודי שונה, האם היה הדבר מחזק או מחליש את תוקף המבנה של הסיבה? הסבירו במונחי טיפול בשוניות.

- ז. עוזר המחבר טוען כי הנבדקים (בקרבת תלמידי פסיכולוגיה תואר ראשון), נדגמו מקרים למחקר. מה משמעות הדבר מבחינת התקוף החיצוני של הממצאים? נמק.
- ח. עוזר המחבר טוען כי העובדה כי לא נמצא הבדל מובהק בין הקבוצות בנסיבות התקן פוגע בתוקף הממצאים.
- ו. מה מבטאת סטיית התקן של כל קבוצה? הסבר.
- ו.i. האם זה רלוונטי לתוקף הממצאים? הסבר.
- ט. בבדיקה מאוחרת יותר חשוב מתאים בין גיל הנבדק לבין הציוון שקיבל ב厰. ככל שהגיל צעיר יותר כך הציוון שקיבל ב厰 היה גבוה יותר. עוזר המחבר טוען כי ממצא זה עלול לפגוע בתוקפו הפנימי של מערכ המחקר.
- ו. באיזה איזום מדובר ומה ניתן לעשות על מנת לבדוק האם הטענה נכונה?
- ו.ii. החוקר בוחן ומוצא כי ממוצע הגיל בקבוצה א' היה נמוך יותר מאשר בקבוצות האחרות. האם הממצא תומך בטענתו של עוזר המחבר? נמק.
- ג'. במחקר הנוכחי התגבר החוקר על הטיה הקשורה בנסיעין. מהי ההטיה ואיזה טכניקה נקט הנסיין על מנת להתגבר על הטיה זו? הסבר בקצרה.
- יא. האם אתה רואה בעיות אתיות במחקר הנוכחי והאם ננקטו פעולות למנוע אותן? נמק.

8) חוקר שיער כי ככל שההתלבטות בבחירה רבה יותר כך גדלה שביעות הרצון מהבחירה למרות שרמת הנחיצות של המוצר לא משתנה. לצורך כך, דגם החוקר 210 נבדקות שטיילו בקינוי איפיולוג בשעות הבוקר ושהבינוו הסכמתו להשתתף במחקר.

בשלב ראשון הציג החוקר לכל אחת מהנחיקות שבעה מוצרים שונים: מעבד מזון, טוסטר, תנור אפייה, מקרר, מיקרוגל, מכונת קפה ומדיח כלים. הוא ביקש מכל נבדק לציין עד כמה דרוש לה כל אחד מה מוצרים ועד כמה תהיה מרוצה לקבל אותו, בסולם בן 7 דרגות מ-1 = כלל לא ועד 7 = מאוד. כתודה על ההשתתפות הובטה לנחיקות כי יקבלו את אחד המוצריםashi. לקבוצה הראשונה (בחירה הקשה), הציע החוקר לבחור אחד משני מוצרים שהיא ציינה שהם דרושים לה מודע ואוטם דרגה גבוהה בסולם ההעדרה. לקבוצה השנייה (בחירה הקללה), אפשר החוקר לבחור אחד שני מוצרים, אלא שההעדרה לבחירת מוצר אחד שהיא העדיפה כ מוצר שאינו בה בוחן ומוצר אחר אותו העדיפה כ מוצר לה מודע.

לקבוצה השלישית (לא בבחירה), קבוצת הביקורת, לא אפשר החוקר לבחור מוצר לנבדקת מוצר אותו העדיפה כ מוצר לה מודע.

לאחר הבחירה, ביקש החוקר מהנבדקות להעירך את רמת הנחיצות של המוצר ואת מידת שביעות רצונן מה מוצר שקיבלו לפי אותו סולם בן 7 דרגות. נמצא שרמת שביעות הרצון בקבוצות הבחירה הקשה הייתה הרבה יותר, אחרת בקבוצות השלישית ואיילו בקבוצות השנייה שביעות הרצון הנמוכה ביותר. כל ההבדלים בין הקבוצות היו מובהקים. לא נמצא הבדל בין הקבוצות ברמת הנחיצות של המוצר.

- בהתום הניסוי החוקר סיפר לנבדוקות את מטרת המחקר והודה להן על השתתפותן.
- א. מהו המשנה הב"ת והתלו依 התיאורתיים, התצפתיים וערכיהם?
 - ב. תאר סכמתית את מערך המחקר.
 - ג. חוקר גי טוען כי העובדה שבמחקר בחרו הנשים רק מוצר הקשור למטרח פוגם בתוקף מצאי המחקר. באיזה תוקף ובאיזה איום לתוקף עסקת טענה זו? נמק.
 - ד. מהי סכמת הקשר המוצעת על ידי חוקר ב'?
 - ה. באיזה סוג דגימה השתמש החוקר? הסבר כיצד נמצא זה משפייע על תוקף חיצוני ועל תוקף המסקנה הסטטיסטית.
 - ו. עוזר המחקר מצא הבדל בין הקבוצות בשבעיות רצון בתחילת הניסוי, כך שקבוצת "בחירה קלה" דירגה את שביעיות הרצון כגבולה ביותר, אך' ב' הקבוצה "לא בבחירה" ולבסוף קבוצת "בחירה קשה" וטען כי נמצא זה מאיים על תוקף הממצאים.
 - ז. על איזה איום ועל איזה תוקף מדובר?
 - ii. לאור התוצאות, האם באמת הממצא מאיים על התוקף שציינתי?
 - ח. חוקר גי מצא כי 80% מכל קבוצת היו עקרות בית נשואות שהרבו לבשל 1-20% רוקחות ומצא מתאם מובהק בין שביעיות הרצון מהמושך לבין המצב משפחתי. הוא הסיק שנוצר קשר מזיוין בין המשתנים במחקר.
 - ט. האם חוקר גי צודק בטענתו? נמק.
 - ii. החוקר מצא כי נשואות הן בעלות שביעיות רצון גבוהה יותר באופן מובהק מרופוקות. האם לאור זאת ניתן להסיק כי הנישואים מגדילים את שביעיות רצונו של אדם ממוצרי מטבח? נמק.
 - ח. החוקר טוען כי העובדה שנמצאו הבדלים בין הקבוצות ברמת שביעיות רצון אך לא ברמת הנחיצות מחזקת את תוקף המבנה של התוצאה כי הדבר תואם לשערות המחקר. חוקר ד' השיב שמדובר זה אינו משפייע על תוקף זה. מי מבין שני החוקרים צודק בטענתו? נמק.
 - ט. חוקר ה טוען כי מה שגרם להבדל בין הקבוצות ברמת שביעיות הרצון הוא עצם הבחירה ולא ההתלבשות בבחירה.
 - ז. מדוע ניתן להציג טענה זו במחקר הנוכחי? הסבר בקצרה.
 - ii. האם זהה טענה של ארטיפקט או של קונפאונדיינגן? נמק.
 - ג. למעשה תוכאות המחקר יכולות לתת תשובה לטענתו של חוקר ה מהסעיף הקודם. הסבירו טענה זו במונחים של טיפול בשינויות.
 - יא. האם העובדה שבמחקר קיימים שני מדדים מדגימה יישום של עיקרונו האופרציאנאליזם המרובה? נמק.
 - יב. עוזר המחקר בוחן בע"פ כל נבדקה: "באיזו מידת הבחירה בין שני מוצרים הייתה קשה עבורה? מ-'1' = קלה ועד '5' = קשה?"
 - ג. מה שם הבדיקה שנעשתה ולכורך מה נעשתה?
 - ii. הנה כי בקבוצהAi ממוצע הדירוגים היה 4 ובקבוצהBi ממוצע הדירוגים היה 2. האם התוצאה שהתקבלה רצואה או לא? נמק.

- iii. על איזה תוקף משפיעה התוצאה שהתקבלה? הסבר בקצרה.
- יג. הנח כי החוקר בדק את משך הזמן שארך עד שהנבדקת פתחה את המוצר עם הגעתה הביתה והכנסה אותו לשימוש. איזו בדיקה עליו לעשות ואיזו תוצאה צריכה להתקבל על מנת להסיק שקיים חיזוק לתוקף המדידה? הסבר בקצרה.
- יד. החוקר מנע בעיה אתית על ידי נקיית פולה.
מהי הפעולה ואיזו בעיה נמנעה?

תשובות סופיות:

1) א. דגימה מקרית נוגעת לאופן שבו נדגמו הנבדקים למחקר, והקצתה מקרית נוגעת לאופן שבו חולקו הנבדקים לקבוצות המחקר השונות.

ב. אין קשר בין השניים.

ג. דגימה מקרית: הגדלת התוקף החיצוני, הקצתה מקרית: הגדלת התוקף הפנימי.

2) א. מב"ת: תיאורטי – רמת הקרויה הפיזית של האם ליד, תצפיתי – מס' השעות שהאם עובדת מחוץ לבית.

מ"ת: תיאורטי – 1. התפתחות הילד, 2. כמות עצועיו, תצפיתי – 1. אוצר המילים שיש ליד, 2. כמות העצועים שיש ליד.

$$\begin{array}{c} O \quad X_1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{c} O \quad X_2 \\ \hline \end{array}$$

ב. .

$$\begin{array}{c} O \quad X_3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{c} O \quad X_4 \\ \hline \end{array}$$

ג. ברירה: כן, מדידה: לא.

ד. נ. בעלות ילד אחד, בן 3, נשואות 4 שנים.

ii. החזקת משתנים קבוע.

iii. תוקף פנימי: יגדל, תוקף מסקנה סטטיסטית: יגדל, תוקף חיצוני: יקטן, תוקף מבנה: אין השפעה.

ה. הפיכת קבועים אלה למשתנים ב"ת נוספים במרקחן המחקר.

ו. נבדקות ירכו להראות אימחות טובות ולכך יטו לדירוג גובה.

ניתן לצמצם הטיה זו ע"י שימוש במדד לא תגובתי.

3) א. מב"ת: תיאורטי – הערכה עצמית של הגבר, תצפיתי – סוג המשוב שקיבל הנבדק לאחר השלמה " מבחן אישיות", ערכיו – 1. ביצוע מעולה, 2. ביצוע כושל.

מ"ת: תיאורטי – ניסיונות החיזור אחר הנערה, תצפיתי – 1. דירוג החוקר את התנהגותו הרומנטית של הגבר במהלך צפייה בו, 2. תשובה הנבדק לשאלת עד כמה ניסה לחזור אחר הנערה, ערכיו : 1. מ-1 עד 5, 2. מ-1 עד 5.

$$\begin{array}{c} O \quad X_1 \quad R \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{c} O \quad X_2 \quad R \\ \hline \end{array}$$

ג. שימוש בנסיענים עיוורים למניפולציה.

ד. השערת כווזבת, הרחקת מדידת המשתנה התלווי, שימוש במדד לא תגובתי מסווג תצפית נסתרת.

ה. קונפאונדיינגן.

ו. נ. מינימום : 15 , מקסIMUM : 75.

ii. לצורך בדיקת עילוות המניפולציה.

iii. ראו סרטון.

- .vn. כן.
- .v. 1. 55. 2. 75. 3. 45.
- ז. ארטיפיקט.
- ח. תוקף המסקנה הסטטיסטית.
- ט. לא.
- ג. נבדק מרומה : קיימ, נבדק סובל : קיימ. לא נקטו פעולות.
- (4) א. תוקף ניבוי.
- ב. הוא בעל תוקף ניבוי.
- ג. נ. תוקף.
- ii. קיימ חיזוק לתוקף.
- iii. לא.
- ד. i. מהימנות בין שופטים.
- ii. תוקף מתכנס.
- iii. קיימ מותאם גובה בין הכלים.
- ה. i. מהימנות כייציבות.
- ii. לא.
- iii. 1.
- iv. 0%.
- ו. אין אינפורמציה.
- (5) א. הציג צד אחד כנורטיבי, ניסוח מעורפל, רב-היבטי.
- ב. בעית איזון, בעית רלוונטיות.
- ג. נ. טעות דגימה.
- ii. התוקף החיצוני.
- iii. להגדיל.
- ד. i. סקר חוזר במועדים ובמדגים שונים.
- ii. הרכיב הנבדקים מבחינת המאפיינים במשתני רקע היה דומה בשני המדגמים.
- ה. מצומצמת : הטיות שלולות לנבוע מאינטראקטיה עם המראין, בולטת : טעות בניסוח שאלות ותשובות.
- ו. צילום מצלב.
- ז. לא.
- (6) א. נ. מקסימום : 15, מינימום : 0.
- ii. 10.
- iii. העדפת כיוון מסוים בסולם התשובות, הימנעות מנקייטת עדמה ברורה.
- ב. נ. טעות אי השבה, הנבדק המתנדב.
- ii. כן.
- ג. נ. לא.
- ii. לא.
- ד. נ. מיצוי : לא, זרות : לא, רלוונטיות : לא.
- ii. סגורות וישראל.

iii. הטיה : הימנעות מנקיית עמדה ברורה, פתרון : סולם תשובות זוגי ללא תשובה ניטרלית.

iv. לא.

v. תלוי, אם התוכונה הומוגנית : כן, אם הטרוגנית : לא.

vi. לא.

vii. לא.

viii. לא.

- 7) א. מב"ת : תיאורטי – מידת שילוב איורים בטקסט לימודי, תצפיתי – מידת שילוב איורים בטקסט על חלומות של בע"ח, ערכים : 1. ללא איורים, 2. עם 2 איורים שלא מבהירים רעיון, 3. עם 2 איורים שמבאים רעיון.
 מ"ת : תיאורטי – הבנת החומר הנלמד, תצפיתי – ציון במחון על החומר הנלמד, ערכים : מ-0 ועד 10.

א. O X1 R

ב. O X2 R

ג. O X3 R

ד. ג. נ. קשר מתווך.

ה. ii. לא.

ז. ד. ה. חוסר מיצוי של הסיבה המערער את תוקף המבנה.

ט. ii. ביצוע רלפקציה קונספסטואלית.

ח. i. איום של חוסר מהימנות הפעלת המשטנה הב"ת, 2. איום של הטרוגניות מקרית של הנבדקים.

ט. ii. ראו סרטון.

ו. מחליש.

ז. חיזוק.

ח. ה. מידת הפיזור של הציונים במחון בתוך כל קבוצה.

ט. ii. לא.

ט. ו. ארטיפקט ברייה, לבחון אם יש הבדל בין הקבוצות במשטנה הגיל.
 ii. לא.

ט. ה. הטיה : ציפיות החוקר כנבואה המגשימה את עצמה, טכניקה : שימוש

בניסיינים עיוורים למיניפולציה.

יא. רמייה, סבל.

- 8) א. מב"ת : תיאורטי – רמת ההתלבבות בבחירה המוצר, תצפיתי – מידת הקושי בבחירה מוצר מ בין מוצרי המטבח, ערכים : 1. בחירה קשה, 2. בחירה קללה, 3. לא בחירה.

מ"ת : תיאורטי – 1. שביעות הרצון מה מוצר, 2. רמת הנחיצות של המוצר, תצפיתי – 1. דירוג הנבדקה את שביעות רצונה מה מוצר, 2. דירוג הנבדקה את הנחיצות של המוצר, ערכים : 1. מ-1 ועד 7, 2. מ-1 ועד 7.

א. O X1 OR

ב. O X2 OR

ג. O X3 OR

- ג. תוקף מבנה : חוסר מיצוי של הסיבה.
- ד. קשר מותנה.
- ה. דגימה לא הסתברותית מסווג מוגן מתנדבים, תוקף חיצוני : נחלש,
תמייס : מתחזק.
- ו. ז. תוקף : פנימי, איום : ברירה.
- ז. א. ראו סרטון.
- ז. ב. לא.
- ז. ג. לא.
- ח. חוקר ד'.
- ט. ז. ראו סרטון.
- ט. ב. קונפאונדיינגן.
- ט. ג. ראו סרטון.
- יא. לא.
- יב. ז. בדיקת מניפולציה שנועדה לבדוק האם הייתה אפקטיבית.
- יב. א. כן.
- יב. ב. תוקף מבנה של הסיבה.
- יג. ראו סרטון.
- יד. בעיה : סבל ורמיה, פעולה : הנחות נתנו הסכמתן להשתתף ובסופו של
הניסוי הוצגה להן מטרת המבחן.